

Alþingi

Erindi nr. P 130/1382

Reykjavík, ~~19. Marsdagur~~ **komudagur**

16. 3. 2004

Samgöngunefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Varðar: Umsögn um frumvarp til laga um siglingavernd, 569. mál

Fyrir Alþingi liggur lagafrumvarp frá Samgönguráðherra um siglingavernd. Samgöngunefnd hefur ekki talið ástæðu til að senda félaginu umsagnarbeiðni, þrátt fyrir langan lista umsagnaraðila og að félagið sé stór hagsmunaaðili í siglingavernd. Bæði á félagið og rekur höfn á Litla-Sandi í Hvalfirði, eina stærstu vöruflutningahöfn landsins, starfsmaður þess er einnig verndarfulltrúi fyrir hafnaraðstöðuna á Eyjargarði í Reykjavíkurborg, ásamt því að félagið stendur árlega að móttöku upb 230 skipa sem lög þessi munu ná yfir um allt land.

Félagið gerir margháttaðar athugasemdir við lagafrumvarp þetta og leyfir sér að senda þessa umsögn inn óumbeðið í von um að tekið verði tillit til hennar.

Meginathugasemd félagsins er við staðsetningu málsins innan stjórnáætlunar sbr 2. grein frumvarpsins, en félagið telur yfirstjórn málsins eigi að falla undir Dómsmálaráðherra og Ríkislögreglustjóra, en ekki Samgönguráðherra og Siglingastofnun Íslands.

Tilgangur og markmið siglingaverndar er skilgreint í 2. gr frumvarpsins í samræmi við ISPS kóðann:

"2. gr.

Gildissvið og markmið.

...Markmið laga þessara er að tryggja vernd skipa, áhafna, farþega, farms og hafnaraðstöðu fyrir hvers kyns ógn af hryðjuverkum og öðrum ólöglegum aðgerðum"

Í lögreglulögum nr 90/1999 með síðari breytingum, er kveðið á um hlutverk lögreglu:

"I. kafli. Hlutverk lögreglu o.fl.

1. gr.

Hlutverk.

1. Ríkið heldur uppi starfsemi lögreglu.

2. Hlutverk lögreglu er:

a. að gæta almannaoðryggis og halda uppi lögum og reglu, leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og vernda eignarrétt, opinbera hagsmuni og hvers konar lögmæta starfsemi,

b. að stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins,

c. að vinna að uppljóstran brota, stöðva ólöglegu háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð opinberra mála eða öðrum lögum,

d. að greiða götu borgaranna eftir því sem við á og aðstoða þá þegar hættu staðjar að,

Óliudreifing ehf

Pósthólf 4230 · 124 Reykjavík · Sími 550 9900 · Fax 550 9999

- e. að veita yfirvöldum vernd eða aðstoð við framkvæmd starfa sinna samkvæmt fyrirmælum laga eða venju eftir því sem þörf er á,
- f. að starfa í samvinnu við önnur stjórnvöld og stofnanir sem hafa með höndum verkefni sem tengjast starfssviði lögreglu,
- g. að sinna öðrum verkefnum sem henni eru falin í lögum eða leiðir af venju.

...

5. gr.

Ríkislögreglustjóri.

1. Hlutverk ríkislögreglustjóra er:

...

- e. að annast alþjóðasamskipti á sviði löggæslu,
- f. að veita lögreglustjórum aðstoð og stuðning í lögreglustörfum,
- g. að annast viðfangsefni sem eðli máls samkvæmt eða aðstæðna vegna kalla á miðstýringu eða samhæfingu á landsvísu eða samstarf við lögreglu í öðru landi,
- h. að hafa með höndum yfirstjórn eða gefa fyrirmæli um framkvæmd einstakra löggæsluverkefna sem krefjast viðamikils undirbúnings eða þátttöku lögreglumanna úr fleiri en einu umdæmi. Ríkislögreglustjóri skal að fengnu samþykki dómsmálaráðherra tilkynna hlutaðeigandi lögreglustjóra eða lögreglustjórum ákvörðun sína varðandi stjórn löggæsluverkefnis með hæfilegum fyrirvara,
- [i. að halda málaskrá um kærur sem berast lögreglu um afbrot með öllum nauðsynlegum upplýsingum sem mál varða, dagbók lögreglu með upplýsingum um erindi til lögreglu og úrlausn þeirra, skrá yfir handtekna menn og aðrar skrár sem nauðsynlegar eru í þágu löggæsluhagsmuna til að afstýra yfirvofandi hættu eða sporna við afbrotum. Dómsmálaráðherra setur nánari reglur¹⁾ um þessar skrár],²⁾

..."

Verkefni Siglingastofnunar eru hins vegar skilgreind í lögum um Siglingastofnun Íslands nr 6/1996 msb:

3. gr.

Verkefni Siglingastofnunar Íslands.

Verkefni Siglingastofnunar Íslands eru:

1. Að annast þátt ríkisins í framkvæmd hafnalaga.
2. [Að annast þátt ríkisins í framkvæmd laga um sjóvarnir og hafa umsjón með ríkisstyrktum framkvæmdum vegna lendingarbóta.]¹⁾
3. Að annast framkvæmd laga um eftirlit með skipum, laga um mælingu skipa og laga um skráningu skipa.
4. Að annast framkvæmd laga um vitamál, laga um leiðsögu skipa og laga um kafarastörf.
5. Að annast mál er varða lög um varnir gegn mengun sjávar og reglugerðir samkvæmt þeim að því leyti sem þau varða skip og búnað þeirra samkvæmt reglum sem umhverfisráðherra setur.
6. Að annast samstarf við alþjóðastofnanir og framkvæmd alþjóðasamþykktá sem Ísland er aðili að og varða siglinga-, hafna- og vitamál.
7. Að fylgjast með rannsókn sjóslysa og veita aðstoð við rannsókn þeirra og rita umsögn um sjópróf til ríkissaksóknara.
8. Að annast mál er varða siglinga- og sjómannalög að því leyti sem þau tengjast skipum, skráningu þeirra og búnaði, siglingaöryggi og öðrum málum sem ráðuneytið kann að fela stofnuninni varðandi siglingar og áhafnir skipa.
9. Að vera stjórnvöldum til ráðuneytis um mál sem eru í verkahring stofnunarinnar.
10. Að annast gerð áætlana samkvæmt lögum um samgönguáætlun.
11. Að annast framkvæmd laga um vaktstöð siglinga.
12. Að eiga samstarf við Siglingaöryggisstofnun Evrópu (EMSA) með það að markmiði að auka öryggi í siglingum, draga úr mengun frá skipum og koma að sjónarmiðum íslenskra stjórnvalda í starfi stofnunarinnar.]

Ljóst má vera að mati félagsins að það sé hlutverk lögreglunnar að halda uppi lögum og reglu í landinu og vernda líf, limi og eigur borgaranna. Sú sérfræðipækking og alþjóðasamskipti á þessu sviði sem Ríkislögreglustjóri hefur fellur beint að þessu máli, enda hefur hann í mörgum tilfellum heldur enga heimild til að veita upplýsingum sem varða málaflokkinn til annarra aðila eða stofnanna, hvorki á undirbúningsstigi og þaðan af síður á framkvæmdastigi. Siglingastofnun Íslands getur verið Ríkislögreglustjóra til aðstoðar og ráðgjafar um ýmis mál, eins og samskipti við IMO, Alþjóða siglingamálastofnunina, en einnig væri heppilegra að Siglingastofnun Íslands væri ekki yfirvald í málaflokki þar sem hún gæti þá sinnt hefðbundnu ráðgjafahlutverki sínu við hafnir landsins eins og í öðrum málum er undir stofnunina falla, eins og við gerð hafnarmannvirkja og sparað þannig miklar fjárhæðir með samræmdri ráðgjöf.

Verndaráætlanir hafna eru áætlun um framkvæmd siglingaverndar þar sem lögregla er einn aðili að aðgerðum, rekstraraðili hafnar annar og skip og útgerð þess þriðji aðilinn. Öll yfirstjórn á vettvangi í vátílvikum er lögreglunnar og því afar óeðlilegt að hún hafi ekki síðasta orðið um hvað þær áætlanir innihalda, samþykki þær og varðveiti þær.

Vera má að flugvernd sé eins staðsett í stjórnsýslunni, en þá eiga sömu rök við um staðsetningu hennar innan stjórnsýslunnar og sömuleiðis er almennt fyrirkomulag verndarráðstafana ríkja sem hafa her, öðruvísi uppbyggt. Hefur félagið gegnum þau námskeið sem starfsmenn þess hafa sótt, vitneskju um að slíkar áætlanir séu til fyrir atvik er falla undir siglingavernd í nágrannaríkjunum en eru ekki hafðar sem formlegur hluti verndaráætlana einstakra hafna af öryggisástæðum, heldur sem áætlanir sem viðkomandi her og sérsveitir fylgja þegar váatvik koma upp.

Er því lagt til að frumvarpið verði endurskoðað með tilliti til þessa og Ríkislögreglustjóra verði falin framkvæmd og yfirstjórn samkvæmt lögum þessum, enda um lögreglumál að ræða.

Hefur athugasemd þessi áhrif á 1., 2., 4., 5., 6., 8., 9., 10. og 11. grein frumvarpsins Önnur atriði sem gerð er athugasemd við, eru meira tæknilegs eðlis:

4. gr:

Hægt er að hugsa sér mörg tilvik þar sem Ríkislögreglustjóri getur ekki upplýst aðrar stofnanir um þá vá sem að dyrum stendur og getur því ekki haft samráð við Siglingastofnun Íslands eða Landhelgisgæslu. Er því lagt til að Ríkislögreglustjóri fái einhliða vald til að ráða vástigi, en honum sé veitt heimild til að ráðfæra sig við Siglingastofnun Íslands og Landhelgisgæslu.

Kveðið er á um að Ríkislögreglustjóri að fengnu samþykki viðkomandi og í umboði og að beiðni Siglingastofnunnar, fái heimild til að gera bakgrunnsskoðun á einstaklingum. Er hér vísað til einstaklinga sem koma að gerð áhættumats og verndaráætlana. Rekstraraðilum hafna kann að þykja nauðsynlegt að fá að óska eftir bakgrunnsskoðun á einstaklingum sem koma að framkvæmd siglingaverndar, með þeirra samþykki án þess að þeir komi að gerð áhættumats eða verndaráætlana, enda gefur hefðbundið sakarvottorð ekki upplýsingar um hugsanleg tengsl einstaklinga við ólögsmæta starfsemi, fyrnd mál eða mál sem ekki hefur verið dæmt í. Rekstraraðili hafnarinnar þarf ekki að fá upplýsingar um á hvaða grunni hugsanleg neikvæð niðurstaða bakgrunnsskoðunar er byggð, heldur að viðkomandi einstaklingi sé ekki

treystandi í viðkomandi hlutverk, t.d. vegna aðkomu að fíkniefnamálum eða smygli, aðildar að samtökum sem hafa beitt ógnunum og ofbeldi o.s.frv.

6. gr:

Í ISPS kóðanum er skýrt kveðið á um að yfirvöld tilnefna þær hafnaraðstöður sem uppfylla skulu ákvæði kóðans. Hvort slík tilnefning gerist að ósk viðkomandi hafnaraðstöðu eður ei skiptir ekki höfuðmáli, en ákvæði 6. greinar stangast formlega á við ákvæði greinar 4.3.3 A-hluta kóðans og ber því að færa til þess horfs.

Ekki er skilgreint hver er verndarfulltrúi hafna sem ekki eru í siglingavernd og þar með sá aðili sem hefur heimild til að undirrita verndaryfirlýsingu fyrir skipakomur í þeim tilfellum.

9. gr:

Afar misjafnt er hve umfangsmiklar og kostnaðarsamar verndarráðstafanir grípa þarf til eftir eðli farms. Ljóst er að eftirlit með fljótandi farmi eins og lýsis og olíu krefst mun kostnaðarminni ráðstafana en þegar verið er að meðhöndla gáma eða þegar tekið er á móti farþegaskipum, svo dæmi séu tekin. Er því ljóst að breyta 2.mgr, þar sem stendur:

Höfnum er heimilt að innheimta sérstakt gjald, siglingaverndargjald af vörum sem umskipað er, lestaðar eða landað í höfn. Gjald þetta skal taka mið af magni vöru og standa undir stofnkostnaði, rekstrarkostnaði og hluta sameiginlegs kostnaðar af ráðstöfunum til verndar farmi svo sem girðingum, vöktun, leit og lokun svæða.

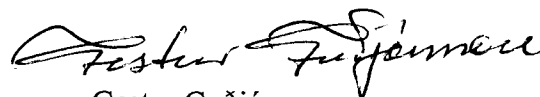
Þannig að hún hljóði:

Höfnum er heimil að innheimta sérstakt gjald, siglingaverndargjald af vörum sem umskipað er, lestaðar eða landað í höfn. Gjald þetta skal taka mið af magni og eðli vöru og standa undir stofnkostnaði, rekstrarkostnaði og hluta sameiginlegs kostnaðar af ráðstöfunum til verndar viðkomandi farmi svo sem girðingum, vöktun, leit og lokun svæða.

Að lokum telur félagið nauðsynlegt að sett sé ákvæði til bráðabirgða um að stýrihópur vinni þá reglugerð sem um getur í 11. grein frumvarpsins ásamt því að samhæfa og samræma framkvæmd laganna, enda um reglugerð og mál að ræða sem snertir fjölda ráðuneyta, stofnana og aðila í samfélaginu.

Ef athugasemdir eða spurningar vakna við umsögn þessa, vinsamlegast hikið ekki við að óska svara.

Virðingarfyllst,
f.h. Olíudreifingar ehf.,

Gestur Guðjónsson
Umhverfis- og öryggisfulltrúi

Afrit sent:
Allsherjarnefnd Alþingis